

ת"פ 58893/11/18 - מדינת ישראל נגד אלעד בר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 58893-11-18 מדינת ישראל נ' בר(עצור בפיקוח)

בפני כבוד השופט עמי קובו
מאשימה מדינת ישראל
נגד אלעד בר
נאשמים ב"כ המאשימה: עו"ד לירון שיטרי
ב"כ הנאשם: עו"ד קובי סודרי

החלטה

רקע

1. אדם נכנס לסניף בנק, מציג לפקידת הבנק פתק שעליו כתוב: "זה שוד" ודורש לקבל כסף. האם המשמעות המשפטית היא ש"זה שוד" ויש להרשיעו בעבירת שוד, או שמא יש לקבוע ש"זה לא שוד" ולהרשיעו בעבירת גניבה. זו השאלה המרכזית הטעונה הכרעה במקרה זה.

2. הנאשם הודה בעובדות כתב האישום, ואולם טען כי יש לשנות את סעיף העבירה שבה מואשם - עבירה של שוד לפי סעיף 402(א) בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק") ולייחס לנאשם עבירה של "גניבה בהפחדה" לפי סעיף 383ג(1)(3) בחוק. הנאשם העלה טענות מקדמיות לפי סעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי, תשמ"ב-1982, ובכללן:

א. העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה.

ב. הגשת כתב האישום עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

ג. פגם או פסול בכתב האישום.

3. נגד הנאשם הוגש כתב האישום האוחז שני אישומים בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

על-פי המתואר בעובדות כתב האישום באישום הראשון - ביום 19.11.18 בשעת בוקר, נכנס הנאשם לסניף בנק בכפר סבא, ניגש לפקידה בבנק והציג לה פתק שבו כתוב: "שוד" והורה לה להביא לו את הכסף. בתגובה לכך פקידת הבנק נבהלה, קפאה על מקומה ולא הצליחה ללחוץ על לחצן המצוקה. הנאשם הורה לפקידת הבנק להזדרז ואמר "עכשיו, עכשיו" והיכה בחוזקה עם ידו בדלפק. פקידת הבנק מסרה לנאשם 16,300 ₪. במעשיו המתוארים, גנב הנאשם דבר ובשעת מעשה או בתכוף לפניו איים לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס, וזאת בכדי להשיג את הדבר הנגנב.

באישום השני מפורט כי בהמשך אותו היום, בשעת אחר הצהריים, נכנס הנאשם לסניף בנק בהוד השרון כשבידו

תיק שחור, **ניגש לפקידת הבנק, הניח את התיק על הדלפק והציג לה פתק ובו כתוב: "זה שוד, תביאי לי את הכסף מייד!!"**. בתגובה לכך, פקידת הבנק נבהלה, החלה לרעוד, לחצה על לחצן המצוקה ומסרה לנאשם מספר שטרות של 20 ו-50 ₪. הנאשם דרש שטרות של 200 ₪ ופקידת הבנק עשתה כן והעבירה לנאשם סך של 7,246 ₪. במעשיו המתוארים, גנב הנאשם דבר ובשעת מעשה או בתכוף לפניו איים לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס, וזאת בכדי להשיג את הדבר הנגנב.

4. ביום 23.1.19 הודה הנאשם בעובדות כתב האישום, הודאתו נרשמה ואולם הוא לא הורשע וזאת כדי לאפשר לנאשם להציג טענותיו בכל הנוגע לסעיף העבירה שבו יורשע.

טיעוני הצדדים

5. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד קובי סודרי, כתב האישום צריך להקים עבירה של גניבה בהפחדה ולא את עבירת השוד. ב"כ הנאשם העלה שלוש טענות מקדמיות, פגם או פסול בכתב האישום, כתב האישום אינו מגלה עבירה, והגשת כתב האישום עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגנות משפטית. לטענתו, עובדות כתב האישום אינן מגלות עבירה של שוד, כהגדרתה בסעיף 402 לחוק, אלא עבירה של "גניבה בהפחדה" לפי סעיף 384 לחוק. הסמכות הנתונה למאשימה לבחור את סעיף העבירה, אינה מאיינת את סמכות בית המשפט לקבוע כי אופן הפעלת הסמכות היה שגוי. בין אם מכוח הגנה מן הצדק, ובין אם מכוח הביקורת המנהלית. יש להכריע ביחס להבדל שבין הביטוי "איום לבצע מעשה אלימות" לביטוי "הפחדה", תוך התייחסות לסעיף 34 כא' לחוק, שלפיו אם ניתן דין לפירושים סבירים אחדים, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל עם מי שאמור לשאת באחריות לפי אותו דין. עוד יש לפרש את הדין לפי חובת הוודאות והבהירות במשפט הפלילי. פרשנות ההגנה היא סבירה. מהבחינה הלשונית יש קושי שהרי "איום לבצע אלימות" הוא בגדר "הפחדה". הפחדה היא תולדה של חשש מפני פגיעה אלימה עתידית. אילו הנאשם היה מגיע לסניף הבנק, והיה משמיע צופר ואומר "את הכסף" זה לא היה שוד, אלא גניבה בהפחדה. ההבדל בין איום לבצע אלימות לבין מעשה הפחדה הוא בעיקרו הבדל בטיב האיום. ב"כ הנאשם הפנה לע"פ 6524/96 **מדינת ישראל נ' לוי** (9.3.97) שם נקבע כי לשם עבירת השוד נדרשת הצהרה גלויה ומכוונת של הנאשם כי יפעל באלימות אם לא יתמלאו דרישותיו, ועל בסיס מבחן זה נקבע כי כיסוי פנים כשלעצמו אינו מהווה איום, אם כי דחיפת חפץ בכיס מהווה הצהרה כזו. אם הסוואת פנים במעמד דרישת כסף אינה מהווה איום באלימות, מקל וחומר שמסירת פתק שעליו רשום "זה שוד" אינה מהווה איום. גם אדם רעול פנים גורם לפחד, אך אין בכך כדי ליצור איום. עוד הפנה ב"כ הנאשם לע"פ 5299/92 **הררי נ' מדינת ישראל**, פ"ד מט (3) 485, שם נקבע שאיום יכול שיהיה מילולי ויכול שילבש צורת התנהגות, כגון הנפת מוט. לטענת ב"כ הנאשם בע"פ 361/88 **מצרי נ' מדינת ישראל** (1989) נקבע כי יש צורך במרכיב גלוי לאפשרות נקיטת האלימות, ואף בפסיקת בתי המשפט המחוזיים, נדרש מעשה נוסף של איום באלימות לשם הרשעה בעבירת שוד.

בכל הנוגע להגנה מן הצדק, טען ב"כ הנאשם כי אין למאשימה מדיניות ברורה ואחידה ביחס לאישומים המוגשים בגין מעשים שיש בהם דרישה או נטילה של נכס תוך שימוש באיומים, ואין הנחיית פרקליט מדינה בנושא. קיים חוסר אחידות במדיניות המאשימה. עוד נטען כי בחינת מאגרי הפסיקה מלמדת, בכל הנוגע לגניבה בהפחדה, כי התביעה הכללית נמנעת מלהאשים בעבירה זו, ועבירה זו הפכה לאות מתה. במקרים אחרים האשימה התביעה בעבירות של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 לחוק או בעבירות של תקיפה לשם גניבה ביחד עם גניבה. ב"כ הנאשם טען כי אין אחידות בפסיקה במקרים הנוגעים ל"חטיפת חפץ" או דבר ערך, בין אם תיק או שרשרת.

בתגובה לטענות המאשימה, חזר ב"כ הנאשם וטען כי התנהלות המאשימה אינה אחידה, והיא תולדה של הפעלת החוק באופן אקראי ומקרי, ובכך מהווה אכיפה בררנית מובהקת. עוד טען כי גישת המאשימה מובילה לביטול בפועל של עבירת הגניבה בהפחדה, באמצעות הימנעותה העקבית של התביעה הכללית מלהאשים בעבירה זו.

6. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד לירון שטרית, ניסוח כתב האישום לרבות בחירת העבירות המיוחסות לנאשם, הם פררוגטיבה השמורה לתביעה. חזקה עליה כי הדבר נעשה משיקולים ענייניים, מקצועיים ושווייוניים. אין בטענות ב"כ הנאשם כדי ללמד על פגם או פסול בהתנהלות התביעה. עובדות כתב האישום מבססות את העבירות המיוחסות לנאשם, ומשכך יש לדחות את הטענות.

סעיף 11 לחוק סדר הדין הפלילי קובע שהמדינה, המיוצגת על ידי היועץ המשפטי לממשלה ושלוחיו, היא המאשימה במשפט הפלילי. בית המשפט העליון שב והדגיש שבהתאם לסעיף זה ולעקרון הפרדת הרשויות, בידי נציגי המדינה הסמכות ושיקול הדעת להגדרת האישום ואין לערכאה שיפוטית סמכות לבחור את סעיפי האישום. בית המשפט העליון הדגיש כי על התביעה הכללית להפעיל את סמכותה בהגשת כתבי אישום באופן ענייני, שוויוני וסביר. שיקול דעת זה נבחן שוב שעה שהתביעה בוחרת, מטעמים ענייניים, לשנות את מדיניותה וליחס עבירות חמורות יותר בגין התנהגות דומה.

בעת ניסוח כתב אישום, נדרשת התביעה להציג את המכלול העובדתי והנסיבתי המבסס את יסודות העבירה, כאשר בבחינת סעיפי החיקוק מייחסת התביעה לנאשם את העבירה המגלמת באופן הטוב ביותר את הערך המוגן שנפגע מהמעשה. בהקשר זה ניתן לשקול גם את חומרת המעשים או את חומרת התוצאה שנגרמה. המאשימה הפנתה לפסקי דין שבהם בתי המשפט קבעו שאין מקום להתערב בשיקול דעת המאשימה בבחירת סעיפי האישום (ע"פ 40752-02-12 (מח' ב"ש) **מדינת ישראל נ' שמילוב** [9.5.12]; ת"פ (מח' מרכז) 46327-01-15 **מדינת ישראל נ' יוסף** [10.11.15]). המאשימה הפנתה למקרים דומים שבהם בנסיבות דומות הגישה כתבי אישום בעבירת שוד, וטענה כי המאשימה נוהגת, כדבר שבשגרה, להגיש כתבי אישום בעבירת השוד בנסיבות הדומות לתיק זה.

בכל הנוגע להוראת החוק המיוחסת לנאשם, איום יכול להיות מילולי, מפורש או משתמע ויכול ללבוש צורה של התנהגות. בהתנהגותו של הנאשם יש משום ביטוי גלוי וברור לנכונותו לנקוט באלימות כלפי פקידות הבנק. הנאשם בחר באופן מכוון לכתוב על הפתק "שוד" בטרם נכנס לסניף הבנק, ובהמשך הציג את הפתקים לפקידות הבנק. אדם הנכנס לסניף בנק ופונה באמצעות פתק לפקידת בנק בדרישה לקבלת כספים אינו מבקש כסף, אלא דורש כסף, כאשר ביסוד דרישה זו עומד איום כי אם הדרישה לא תיענה תופעל אלימות.

גם בתגובתן של פקידות הבנק, כמפורט בכתב האישום, יש כדי להצביע על אופי האיום מצד הנאשם. תגובותיהן אך ממחישות כיצד הצהרתו של הנאשם כי מדובר בשוד, ודרישתו לכסף, גורמת לתחושה, בקרב אדם סביר, כי האיום עלול להתממש. מעשי הנאשם, שכללו אף מילות זירוז, תוך שימוש במילה "שוד" ותנועות גוף, מלמדים על איום, בין אם במפורש או מרומז, כלפי פקידות הבנק, אשר מתוך חשש לפגיעה בהן מסרו לנאשם את הכסף.

דין ומסקנות

טענת עובדות כתב האישום אינן מהוות עבירה

7. המאשימה מייחסת לנאשם עבירת שוד לפי סעיף 402 (א) בחוק העונשין וההגנה טוענת

שעובדות כתב האישום אינן מקימות את העבירה הזו, אלא עבירה של גניבה לפי סעיף 384ג(1)(ב) בחוק.

8. עבירת השוד, לפי סעיף 402(א) לחוק מוגדרת כדלקמן:

"הגונב דבר, ובשעת מעשה או בתכוף לפניו או לאחריו מבצע או מאיים לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס כדי להשיג את הדבר הנגנב או לעכבו אצלו או כדי למנוע התנגדות לגניבת הדבר או להתגבר עליה, הרי זה שוד, ודינו של השודד - מאסר ארבע-עשרה שנים".

עבירת השוד כוללת ארבעה יסודות מצטברים:

א. **גניבה** - "הגונב דבר".

ב. **נקיטת אלימות או איום באלימות כלפי אדם או נכס** - "מבצע או מאיים לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס".

ג. **האלימות או האיום באלימות צריך שיינקטו בשעת המעשה או בתכוף לפניו או לאחריו** - "בשעת המעשה או בתכוף לפניו או לאחריו".

ד. **מטרה - האלימות או האיום צריך שיינקטו במטרה להשיג את הדבר הנגנב או כדי לעכבו או כדי למנוע התנגדות לגניבה או כדי להתגבר עליה** - "כדי להשיג את הדבר הנגנב או לעכבו אצלו או כדי למנוע התנגדות לגניבת הדבר או להתגבר עליה".

ראו למשל, ע"פ 1160/09 **אזולאי נ' מדינת ישראל** (19.10.09).

9. עבירת הגניבה מוגדרת בסעיף 383 כדלקמן:

"(א) אדם גונב דבר אם הוא -

(1) נוטל ונושא דבר הניתן להיגנב, בלי הסכמת הבעל, במרמה ובלי תביעת זכות בתום לב, כשהוא מתכוון בשעת הנטילה לשלול את הדבר מבעלו שלילת קבע;

...

(ג) לענין גניבה -

(1) "נטילה" - לרבות השגת החזקה -

(א) בתחבולה;

(ב) **בהפחדה**;

(ג) בטעות הבעל ובידיעת הנוטל שההחזקה הושגה כך";

כלומר, רכיבי עבירת הגניבה, בחלופה של "נטילה בהפחדה" הם:

א. נוטל ונושא דבר הניתן להיגנב.

ב. בלי הסכמת הבעל, במרמה ובלי תביעת זכות בתום לב

ג. כשהוא מתכוון בשעת הנטילה לשלול את הדבר מבעלו שלילת קבע;

ד. הנטילה, בחלופה זו, יכולה להתקיים אף בהפחדה.

10. מכאן, שהשאלה המרכזית הטעונה הכרעה היא האם הפתק "זה שוד" שנמסר לפקידת הבנק תוך דרישת הכסף, עולה כדי "איום לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס" כהגדרתו בסעיף 402 בחוק, אם לאו. סבורני כי התשובה לכך היא חיובית.

11. ההבחנה המרכזית בין עבירת השוד לעבירת הגניבה, בהקשר זה, היא בשאלה האם מעשי הנאשם בעת שהציג לפקידת הבנק פתק שעל גביו רשום "זה שוד" ודרש לקבל את הכסף, מהווים איום לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס, כהגדרת סעיף 402, או שמא רק הפחדה בהתאם לסעיף 383 (שאין בה איום לנקוט באלימות). עבירת השוד מורכבת, בהקשר זה, משילוב של גניבה ושל איום לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס. הן על פי סעיף השוד והן על פי סעיף הגניבה, מתבצעת גניבה, ועל כך אין עוררין. מכאן, שההבחנה המרכזית בין עבירת השוד לעבירת הגניבה היא בקיומו של "איום". כאשר מעשה העבירה כולל "איום לבצע מעשה אלימות באדם או בנכס" ניתן לייחס לנאשם עבירה של שוד, ואילו כאשר הגניבה מבוצעת תוך "הפחדה" שאין בה משום איום לנקוט באלימות, הרי שיש לייחס לנאשם עבירת גניבה בלבד, ולא שוד. כפי שקבע כב' השופט קדמי בע"פ 361/88 **מצרי נ' מדינת ישראל** (1989):

"לא נעלם ממני כי "נטילה" לצרכי עבירת הגניבה (להבדיל מ-שוד) יכול ותהיה ב"הפחדה" (ראה סעיף 383(ג)(1)(ב) לחוק העונשין). ברם, כידוע, ה"הפחדה" שמדובר בה כאן, הינה הפחדה שלא על ידי נקיטה באלימות או באיומי אלימות, ההופכים את הגניבה לשוד".

בעניין מצרי לעיל, בחן בית המשפט העליון את השאלה האם די בפחד שהטיל הנאשם על מתלוננת, באלימות ובאיומים שנקט כלפי קודם לכן, כדי להכריעה ליחסי מין, כדי להפוך את נטילת הכסף מארנקה, לאחר ביצוע יחסי המין, מגניבה לשוד. בית המשפט העליון השיב לשאלה זו בחיוב, וקבע כי ניצולו של חשש מפני חזרה על אלימות שננקטה לתכלית אחרת, יכול להוות, בנסיבות מתאימות, איום לבצע מעשה אלימות, כמשמעותו בסעיף 402 לחוק. בית המשפט קבע כי דין ניצולו של הפחד מפני חזרה על אלימות, כדין הצגת איום מפורש לחזור ולנקוט אלימות.

באופן דומה בע"פ 6424/96 **מדינת ישראל נ' לוי** (9.3.97) הבהיר כב' השופט א' גולדברג את האבחנה בין "איום" ל"הפחדה" כדלקמן:

"ניתן לאבחן בין "איום" ל"הפחדה", בכך ש"איום" הינו עבירת התנהגות של העברת מסר על פגיעה עתידית, בעוד שהדגש ב"הפחדה" מושם על גרימת הפחד בדרך כלשהי. "הצהרת" הנאשם (בדברים או במעשים) על פגיעה אפשרית בעתיד, אף אם לא הייתה לה בפועל השפעה של פחד על הקורבן הספציפי, והוא לא ראה עצמו מאיום - תהווה "איום"; בעוד ש"הפחדה" תקום אם מעשה כלשהו של עושה העבירה יצר תחושת פחד בלב הקורבן. מכאן, שלא כל "איום" הוא "הפחדה" ולא כל "הפחדה" היא "איום", אף שייתכן "איום" הגורם פחד, וככזה יהיה גם "הפחדה". אפשר לומר, שאף כי אין זהות בין "איום" ל"הפחדה", קיימת חפיפה חלקית ביניהם".

בעניין לוי לעיל, קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה והרשיע את הנאשם בשוד, חלף גניבה בהפחדה, הואיל והנאשם החזיק בכיס חולצתו באקדח פלסטיק, שאותו דחף לעבר המתלוננת, שראתה רק את תנועת ידו של הנאשם בכיס החולצה. בית המשפט העליון קבע כי בהתנהגות זו היה משום "הצהרה" של הנאשם שברשותו חפץ פוגעני ושיעשה בו שימוש אם לא ישמעו הוראותיו. כלומר, במקרה

שבו המתלוננת הבחינה רק בתנועת ידו של הנאשם בכיס החולצה, קבע בית המשפט העליון, שיש בכך משום איום, ומכאן שמדובר בעבירת שוד. סבורני כי באופן דומה, בהצגת פתק שעליו רשום "זה שוד", יש משום הצהרה כי המאיים ינקוט באלימות, אם לא יתמלאו דרישותיו, וכך היה מבין זאת כל אדם מן סביר.

אמנם, באותו עניין נקבע כי כיסוי פנים כשלעצמו אינו מהווה בהכרח איום לנקיטה באלימות, ואין מקום לשלול את האפשרות כי כיסוי הפנים נועד למנוע את זיהוי העבירה, ולא לצורך העברת מסר של איום במעשה אלימות. עם זאת, אין בכך כדי ללמד על המקרה דנן. במקרה דנן, התכלית היחידה של הפתק "זה שוד" היא להטיל אימה על פקידות הבנק, ולגרום להן להיכנע לדרישה למסור את כספי הבנק.

12. לדוגמה, הפחדה - שאין בה איום באלימות באדם או בנכס - יכולה להתבצע באמצעות הפעלת אזעקה, השמעת רעש חזק, היותו של הנאשם רעול פנים, איום לפגיעה בשם הטוב או בפרנסה (או כל איום שאינו לנקיטת אלימות באדם או בנכס) ועוד. כך למשל, אם נאשם יפעיל אזעקה בסניף בנק או יצעק "שריפה", ובעקבות זאת, כל פקידיו הבנק יברחו מהמקום, ואז הנאשם יטול סכום כסף שהשאירו הפקידים אחריהם על הדלפק - הרי שיהיה מדובר בגניבה בהפחדה, ולא בשוד. זאת משום שבמעשים אלה לא קיים רכיב של איום.

13. פסיקת בית המשפט העליון קבעה, לעניין איומים, כי איום יכול להיות גם באופן משתמע או בהתנהגות, ואין הכרח באיום מפורש. כך למשל, בעניין ע"פ 5299/92 **הררי נ' מדינת ישראל**, פ"ד מט(3) 485, 496 (1995) קבע כב' הנשיא שמגר כי "העבירה של שוד יכול שתתבצע על-ידי מעשה אלימות ממש או על-ידי איום במעשה כאמור. איום יכול שיהיה מילולי ויכול שילבש צורת התנהגות, כגון הנפת מוט לעבר נושא האיום". כלומר, איום אינו צריך להיות מפורש, אלא די שיהיה מעשה שמבחינה אובייקטיבית יש בו משום איום באלימות.

כך גם בספרו של י' קדמי, **הדין בפלילים חוק העונשין** (חלק שני, 2005) בעמ' 753 מובהר כי האיום בעבירת השוד, יכול שיהיה אף משתמע, ומבחנו הוא אובייקטיבי, כדלקמן:

"איום בהקשר זה, יכול שיהא איום מילולי - מפורש או משתמע - ויכול שיהא זה איום בהתנהגות; ובלבד שיהא זה איום שאובייקטיבית יש בכוחו להטיל פחד בלב האדם הממוצע, במידה המאלצת אותו "להיפרד" מרכושו בניגוד לרצונו".

במאמר מוסגר יצוין כי גם בנוגע לעבירות נוספות, כגון סחיטה באיומים, נקבע בפסיקה כי איום אינו חייב להיות איום מפורש ובמפגיע, אלא יכול שיהא משתמע, מרומז או עקיף (ראו למשל, בש"פ 5953/10 **אלפרון נ' מדינת ישראל** [9.6.10]).

14. בת"פ (מח' חי') 30287-08-13 **מדינת ישראל נ' עוזיאל** (4.11.14) קבע כב' השופט י' ליפשיץ כי כאשר אדם מוסר לפקידת בנק פתק שעליו כתוב "שוד", הרי שמדובר בשוד, כדבריו (פסקה 158):

"מי שמגיע לסניף בנק ופונה - באמצעות פתק - לפקידת בנק בדרישה לקבלת כספים, אינו "מבקש" כסף, אלא דורש כסף כאשר מאחורי דרישה זו עומד -באופן בלתי משמע לשתי פנים, איום כי באם הדרישה לא תענה - תופעל אלימות. זו הייתה הבנת כלל הפקידות וזוהי הבנתו של כל אדם סביר... עוד אפנה למשפטי "הזירוז" למיניהם אותם השמיע הנאשם באוזני פקידות הבנק שלא הכניסו את שטרות הכסף בקצב שהשביע את רצונו. לא כך מתנהג מי שכל רצונו הוא "לבקש" כסף - כטענתו המופרכת של הנאשם".

דעתי כדעתו של כב' השופט ליפשיץ, ואף במקרה שלפניי הנאשם הציג לפקידות פתק שעליו רשום "שוד", בצירוף מילות זירוז, בין אם בעל-פה "עכשיו, עכשיו" תוך שהכה עם ידו בחוזקה בדלפק, באישום הראשון, ובין אם בכתב "תביאי לי את הכסף מיד!!" באישום השני. תגובתן של פקידות הבנק על פי כתב האישום הייתה תגובה של אדם סביר, האחת נבהלה, קפאה על מקומה, לא הצליחה ללחוץ על לחץ המצוקה ומסרה את הכסף. השנייה, נבהלה, החלה לרעוד, לחצה על לחצן המצוקה, ומסרה לנאשם את הכסף. כלומר, פקידות הבנק, כמו כל אדם סביר במצבן, חשו בהלה, ועל פי המבחן האובייקטיבי, מעשיו של הנאשם הם בגדר איום לנזק באלימות.

להשלמת התמונה יצוין כי ערעור שהגיש הנאשם על גזר הדין שניתן על-ידי כב' השופט ליפשיץ נדחה על ידי כב' השופטים א' חיות, י' עמית ומ' מזוז בע"פ 1449/15 **עוזיאל נ' מדינת ישראל** (29.11.16).

15. עוד יצוין, כי עבירות של "שוד באמצעות פתק", בנסיבות הדומות לתיק זה, הובאו בפני בית המשפט העליון לא אחת, במסגרת ערעורים על גזרי הדין, ובית המשפט העליון לא מצא לנכון להעיר בנסיבות העבירה כלל אינן מקימות את יסודות עבירת השוד.

כך למשל, בע"פ 4521/12 **סואמי נ' מדינת ישראל** (30.6.14) התייחס בית המשפט העליון (כב' השופטים מ' נאור, י' דנציגר וצ' זילברטל) למקרה שבו במספר מועדים נכנס מערער לסניפי בנק, ניגש לפקידות הדלפק והציג בפניהן פתק ובו נכתב: "זה שוד". הפקידות העבירו לו את סכומי הכסף שהיו ברשותן. בית המשפט העליון ציין כי לא אחת הוא נדרש לעבירות כגון אלה שעבר המערער, ומדובר בעבירות, שאף אם אין לסווגן ברף החומרה הגבוהה מבין עבירות השוד, הן חמורות כשלעצמן.

בע"פ 6752/10 **טטראשוילי נ' מדינת ישראל** (3.4.11) קבע כב' השופט א' רובינשטיין במקרה דומה של פתק שבו נכתב "זה שוד, תביאי ת'כסף" כי "נקל לשער את האימה האופפת את הקרבן, במקרה זה פקידת הבנק, אל מול השודד - שהרי אין היא יודעת אם יש בידיו נשק ומה כוונותיו האלימות". כלומר, בית המשפט העליון קבע כי בהצגת הפתק שעליו כתוב "זה שוד" יש כדי לגרום לאימה לפקידת הבנק. די בכך כדי להוביל למסקנה שהמקרה דנן כולל איום כנדרש בעבירת השוד.

כך גם בע"פ 2678/12 **אבו כף נ' מדינת ישראל** (15.1.13) במקרה של שוד סניף דואר באמצעות פתק, קבע בית המשפט העליון (כב' השופט ס' ג'ובראן) כי "בית משפט זה חזר והדגיש את החומרה שבעבירת השוד, לאור יום, אף אם מדובר בפתק שהוגש לפקידת הדואר והגם שהשוד בוצע ללא נשק קר או חם. מעשה כזה, למרבה הצער, פוגע קשות בתחושת ביטחון העובדים".

16. באופן דומה גם בת"פ (מח' ת"א) 10331/98 **מדינת ישראל נ' מזרחי** (22.4.19) קבע בית המשפט (כב' השופט ס' רוטלוי) כי האמירה לפקיד בנק שמדובר בשוד, מהווה כשלעצמה איום, אשר מצדיק הרשעה בעבירת השוד, ולא בעבירה של גניבה בהפחדה, וזאת כדלקמן:

"מבחינת הנאשם, עצם השימוש במילה שוד נועד למטרה מסוימת, היינו לאיים, לגרום לחשש מפני פגיעה אפשרית בעתיד. על פי תפישתו של האדם הסביר, בוודאי הקופאי הסביר בבנק, אדם המגיע אליו, דורש ממנו כסף, מגיש לו שקית כדי שימלאה, מאיץ בו, כל זאת על רקע הצהרתו כי מדובר בשוד, יש סבירות כי אם לא ימלא את מבוקשו, קיים חשש, שאותואדם ינקוט באמצעי אלימות כדי להצליח במשימתו".

כב' השופט רוטלוי אף הבהירה בדוגמה שהציגה מהי "הפחדה" אשר מצדיקה הרשעה בעבירת גניבה בלבד, לעומת איום אשר מקים את עבירת השוד, כדלקמן:

"יכולה אני לשער דוגמא הממחישה את ההבדל. יושב לו קשיש על ספסל בגן ציבורי כשלידו מונח ארנק כסף. אדם מתקרב למקום ומשמיע רעש במכוון, שמבעית לשנייה את הקשיש ובאותו פרק זמן נוטל אותו אדם את הארנק ונמלט מן המקום. זוהי גניבה בהפחדה. ההפחדה נועדה לאפשר את הגניבה. לעומת זאת, אם יתקרב אותו אדם אל הקשיש ויאמר לו שאם לא יתן לו מיד את כספו הוא יפגע בו, זהו איום, שבסיטואציה הזו היה גורם לאדם מן היישוב להיבהל ולהרגיש מאויים, במיוחד שאין באפשרותו להימלט או להשיב מלחמה שעה. כאן מתמלאים תנאי העבירה של שוד, בהבדל מגניבה".

17. כך גם בת"פ (מח' חי') 47888-01-16 **מדינת ישראל נ' אברזיל** (5.10.16) קבע כב' השופט כמאל סעב כי במקרה שבו נאשם נכס לבנק, אמר לפקידה "זה שוד" ודרש לקבל כסף והפקידה עשתה כן, יש להרשיעו בעבירה של שוד. כדבריו:

"הנאשם... חזר... בפעם השנייה לבנק, נכנס לתוכו... פונה לפקידה שמטפלת בשני אנשים מבוגרים, מושיט לה את השקית בשתי ידיו, אומר לה "זה שוד"... אין ספק, לטעמי, כי התנהגות זו של הנאשם, ברמה האובייקטיבית הנדרשת, מהווה איום אמיתי על דרך ההתנהגות כמשמעותה בדין.

...

האיום באלימות המשתמע ממעשיו ומהתנהלותו של הנאשם בא לידי ביטוי הן בעצם כניסתו לבנק לאור יום ודרישת הכסף, הן באמירה - "זה שוד", אשר מבטאת באופן אובייקטיבי, איום באלימות אם לא יצייתו להוראותיו".

18. אכן, בת"פ (מח' י-ם) 1304-05-14 **מדינת ישראל נ' הלר** (8.2.15) קבע כב' השופט מ' דרורי, כי במקרה שבו הנאשם הציג לפקידת בנק דואר פתק שעליו כתוב "זה שוד, נא לרוקן את כל הקופה", פתק זה אינו בבחינת מעשה שיש בו משום איום באלימות, בדיוק כפי שדרישת כסף מקורבן על ידי אדם רעול פנים, איננה מהווה מעשה אקטיבי במלל או בתנועה שיש בו משום איום באלימות.

דעתי בעניין זה שונה. סבורני כי כאשר נאשם מגיש לפקידת בנק פתק שעל גביו רשום "זה שוד" ודורש לקבל לידיו את כספי הבנק, גם ללא תוספת של איום מפורש, יש בכך משום איום במשתמע לנקיטת אלימות.

19. גם **פרשנות תכליתית** על פי בחינת הערכים המוגנים מובילה למסקנה דומה. בעבירת הגניבה הערך המוגן המרכזי הוא הגנה על הרכוש והקניין, ואף בחלופה של "גניבה בהפחדה" אין כדי לשנות מן הערך המוגן בעבירה. לעומת זאת, בעבירת שוד - אשר יש בה שילוב של עבירת רכוש ושל עבירת אלימות - קיימים גם ערכים מוגנים שנועדו להגן על שלמות הגוף והבריאות הפיזית והנפשית מפני תקיפה או איום, ובפרט בשל הפוטנציאל להסלמת האירוע והדרדרות לאלימות ממשית אף בעבירת שוד המבוצעת באמצעות איום באלימות בלבד. כמו כן, יש בעבירה כדי להטיל אימה ולהוביל לתחושת חרדה וחוסר אונים. המקרה דנן, של "שוד באמצעות פתק" יש בו כדי להטיל אימה ולפגוע בתחושת הביטחון של הנפגע הישיר בעבירה ושל הציבור. מעבר לכך יש בעבירת השוד כדי להקים מידה משמעותית של אנטי חברתיות, באופן אשר מצדיק לייחס לנאשם את העבירה החמורה יותר, תוך שראוי שעניינו יובחן ממקרים של גניבה גרידא, ששם מידה הפגיעה בערכים המוגנים נמוכה יותר. מכאן, שאף קיימת הצדקה להאשים בעבירת השוד שדינה 14 שנות מאסר, ולא בעבירת הגניבה שדינה 3 שנות מאסר בלבד.

20. לאור האמור לעיל, אין המדובר אף בדין הניתן לשני פירושים סבירים לפי תכליתו, כדרישת סעיף

34 כא' לחוק העונשין, ומכאן שאין להכריע לפי הפירוש המקל יותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין.

21. **בסיכומו של דבר, שוכנעתי כי כאשר אדם נכנס לסניף בנק ומציג לפקיד בנק פתק שעליו כתוב "זה שוד", תוך שהוא דורש לקבל לידיו כסף, המשמעות המשפטית היא ש"זה שוד", ולא ש"זה לא שוד".** מכאן שיש להרשיעו בעבירת השוד כהגדרתה בסעיף 402 בחוק.

הגנה מן הצדק

22. לאחר שבחנתי את טיעוני הצדדים, סבורני כי אין בהגשת כתב האישום או בניהול ההליך כדי לפגוע בעקרונות של צדק או של הגינות משפטית. ככלל, בחירת סעיפי האישום היא בגדר פרורוגטיבה של המאשימה (רע"פ 6351/01 **אטדגי נ' התובע הצבאי הראשי** [24.9.01]), והמאשימה מוסמכת לקבוע, ואף לשנות, את מדיניותה בנושא (ע"פ 5746/06 **עבאס נ' מדינת ישראל** [31.7.07]). במקרים רבים התנהגות אחת ממלאת אחר היסודות של מספר עבירות פליליות, כפי שאירע במקרה זה. למאשימה קיים שיקול דעת רחב לקבוע את סעיף האישום הרלוונטי, ועל פי רוב בית המשפט לא ייטה להתערב בהחלטה זו (רע"פ 9090/18 **עודה נ' מדינת ישראל** [3.1.19]).

בחינת נסיבות המקרה דנן מעלה כי אין המדובר במקרה אשר מצדיק התערבות בשיקול דעת המאשימה להגיש את כתב האישום בעבירת השוד, ולא נפל פגם בהפעלת שיקול הדעת על ידי המאשימה, באופן שיצדיק את התערבות בית המשפט. במקרה זה הנאשם נכנס לשני סניפי בנק, תוך שהוא מציג לפקידות הבנק פתק שעליו רשום "זה שוד", ומורה למסור להן כסף, תוך שבמקרה אחד הנאשם מזרז את הפקידה באומרו "עכשיו, עכשיו", ותוך שהוא מכה עם ידו בחוזקה בדלפק, ובמקרה השני הפתק עצמו כולל דרישה "תביאי לי את הכסף מיד". זאת ועוד, בשני המקרים נטל הנאשם במצטבר סך העולה על 23,000 ₪. סכום משמעותי זה מהווה אף הוא שיקול אשר עולה בקנה אחד עם עמדת המאשימה.

23. בכל הנוגע להבחנה בין עבירת השוד לבין עבירה של "גניבה בהפחדה", לא שוכנעתי כי קיימת מדיניות בלתי אחידה של המאשימה. דווקא בעבירה זו, בנסיבות של שוד באמצעות פתק, או במקרים שבהם הנאשם מכריז בעל פה "שוד", מדיניות המאשימה היא אחידה, להאשים בעבירת שוד, ולא בגניבה (זאת אולי במובחן מההבחנה שבין ניסיון שוד, דרישת נכס באיומים ותקיפה כדי לגנוב דבר - אשר אינן רלוונטיות לתיק זה). דווקא טענת ב"כ הנאשם כי העבירה של "גניבה בהפחדה" הפכה ל"אות מתה", מחזקת את המסקנה בדבר אחידות במדיניות המאשימה למקרים מסוג זה. בהינתן מדיניות ברורה של המאשימה בנקודת המחלוקת שבתיק זה, הרי שלא קיימת אכיפה בררנית, ולא קמה לנאשם טענת הגנה מן הצדק.

24. עיינתי ברשימה שהגיש ב"כ הנאשם, שכוללת תיקים אחרים שבהם האשימה התביעה בעבירות של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 לחוק או בעבירות של תקיפה לשם גניבה ביחד עם גניבה, ואולם שוכנעתי כי אותם מקרים שונים מהמקרה דנן, ובפרט בעיקרם של אותם תיקים, אין המדובר באמירה (בכתב או בעל פה) שמדובר בשוד, אשר מופנית כלפי פקיד בנק. בחלק מאותם מקרים הנזכרים ברשימה שהגיש ב"כ הנאשם, מדובר בהסדרי טיעון שנערכו ובהם המאשימה הפחיתה את סעיף האישום משוד לעבירה קלה יותר (ראו למשל, ע"פ 7720/05 **אבו ערער נ' מדינת ישראל** [2.2.06]; ע"פ 7353/18 **חדד נ' מדינת ישראל** [1.5.19]). אין בהסדרי טיעון אלה כדי ללמד על מדיניות הנוהגת או הראויה של המאשימה. מקרים אחרים שאליהם הפנה ב"כ הנאשם, שבהם דובר על תלישת חפץ מעל

גוף הקורבן, ואשר לגביהם טען להעדר אחידות בפסיקה - אינם דומים למקרה דנן, ומכאן שלא ניתן ללמוד מהם על המדיניות הראויה או על העדר אחידות בפסיקה או במדיניות המאשימה בנסיבות המקרה זה. חטיפת תיק אינה דומה להצגת פתק שעליו כתוב "זה שוד" לפקידת בנק, ולא ניתן להקיש מכך בדרך של קל וחומר.

25. לעומת זאת, במקרים הדומים בנסיבותיהם למקרה זה, המאשימה נוהגת באופן עקבי להגיש כתבי אישום בעבירת השוד (ראו למשל, ת"פ (מח' מרכז-לוד) 895-02-18 **מדינת ישראל נ' אלמליח** [1.11.18]; ת"פ (מח' מרכז-לוד) 20693-02-19 **מדינת ישראל נ' וונדמו** [18.6.19]). לפיכך, המסקנה היא שהמאשימה נהגה בשוויון כלפי הנאשם, ובהתאם למדיניותה.

26. בסיכומו של דבר, לא שוכנעתי כי המאשימה פעלה משיקולים שאינם עניינים או כי יש במעשיה פגיעה בשוויון בין נאשמים במקרים דומים. מכאן, שאין בהגשת כתב האישום, ובבחירת סעיפים האישום על ידי המאשימה במקרה דנן, כדי לעמוד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגיונות משפטית. באופן דומה, התנהלות המאשימה אינה מצדיקה התערבות באמצעות דוקטרינת הביקורת המינהלית בפלילים.

פגם או פסול בכתב האישום

27. לאור המסקנות המתוארות לעיל, שלפיהן עובדות כתב האישום מגלמות עבירה של שוד, ושלא עומדת לזכותו של הנאשם טענת הגנה מן הצדק, הרי שמתבקשת אף המסקנה שלא נפל פגם או פסול בכתב האישום.

סוף דבר

28. אשר על-כן, אני דוחה את טענותיו המקדמיות של הנאשם. עובדות כתב האישום - שבהן הודה הנאשם - מקימות את עבירת השוד שבה הואשם. אין פגם או פסול בכתב האישום, לא קמה לנאשם טענת הגנה מן הצדק.

ניתנה היום, י' אלול תשע"ט, 10 ספטמבר 2019, בנוכחות
הצדדים.